

מסביב לעולם

23 בדצמבר

אמנות, פיסול בקרח באיטליה

עם האטרקציות החורפיות של המקומות המושלגים והקרים באמת נמנים פסטיבלים של פיסול בקרח, שהידועים שבהם הם ספרו ביפן, חרבין בסין ועוד. אלה מתרחשים בשיא החורף, ינואר-פברואר, ומביאים אליהם המוני תיירים. לאור ההצלחה, גם ערים אחרות, במקומות לא כליכך קרים ובתחילתה של עונת תיירות החורף, החליטו שהן רוצות פסטיבלים כאלה, אחת מהן היא העיר ליביגנו (Livigno).

השוכנת באלפים האיטלקיים. פסטיבל פיסול הקרח האיטלקי נערך במתכונת של תחרות בין אומנים. לרשות כולם הועמדו בלוקים ענקיים, בנפח שלושה מטרים מעוקבים קרח, שאותם התבקשו להפוך ליצירות אמנות, בכל טכניקה או מכשיר שיבחרו. הפסלים אמורים לעמוד במקומם עד שתמיס אותם השמש האביבית. התוצאה המעניינת מתועדת בסרטון שלפניכם.

אימה: ליביגנו (Livigno), לומברדיה
מתי: 7-3 בדצמבר

פסטיבל, אסקלאדה בשווייץ

לא תמיד הייתה שווייץ שם נרדף לשלום ולשלווה נטולת מלחמות. מדי שנה בדצמבר חוגגים ב'ז'נבה את פסטיבל אסקלאדה (Escalade), לזכר קרב היסטורי שהתרחש ב-1602, שבו ניסה הדוכס של סבויה לכבוש את העיר ולא הצליח. לזכר האירוע משחזרים את הקרב עם יריות תותח, עם דגלים ומתופפים בתלבושות התקופה, עם דגלים ומתופפים שסובבים בעיר לכל אורך סוף השבוע, ובחגיגה עליה בכלל. אחד משיאי האירוע הוא מצעד לפידים לילי בתלבושות תקופתיות.

במקביל מתקיימות גם תערוכות למתעניינים בהיסטוריה צבאית ובנושאים כמו כלי נשק מהעבר וביצורי החומות העתיקים. זה, אגב, היום היחיד בשנה שבו הביצורים הרומיים העתיקים של העיר פתוחים לקהל.

אימה: ז'נבה, שווייץ
מתי: 9-7 בדצמבר
www.geneve-tourisme.ch

המאבק בין הטוב לרע הגיע לשיאו האל והשד הרע ניצבו בחרבות שלופות. ראש המנזר נעץ פגיון במסכה של השד

כריסמס, בנוסח דיקנס

כידוע, אי אפשר לבקר בימים אלה בעולם המערבי בלי להיחשף לכמויות מסחריות (תרתי משמע) של תרבות הכריסמס וקישוטי החג. יש המקיימים שווקים ואירועי כריסמס בנוסח הקלאסי, עם סנטה קלאוס, עם איילים ועם ישו קטן באורווה, ויש העורכים חגיגות סטיליסטיות יותר. אחת האופנות הנחמדות באירועי חג המולד היא בנוסח דיקנס, עם כרכרות, בגדים ויקטוריאניים, כובעי צילינדר, משרות בסטריות לבנים ועם מנקה ארובות כמו ב"מרי פופינס". לצד מסככים של טיפוסים מספרי צ'רלס דיקנס, ובראשם "שיר מומור לתג המולד" (שגם זכה לעיבודים הוליוודיים).

שווקים דיקנסיים ניתן למצוא לא רק באנגליה, אלא אף בהולנד ובארצות הברית. לצפייה בסרטון סרקו את הברקוד.

אימה: דול'צ'טו, אנגליה; סן פרנסיסקו, ארצות הברית; Deventer, הולנד ועוד
מתי: מעכשיו ועד חג המולד

מוסטנג

הרי ההימלאיה איזו עוצמה יש בהרים הקשוחים וחסרי הרמנים האלה. לא גבעות תמימות

בין התיירים הספורים שפגשנו היו כמה אירופים ואמריקאים, שחלקם, כך נראה, לקו בסנידרים הבורהיים הטיבטי, הכה אופנתי במערב. הם עטו בגדים מקומיים, גלגלו מחרוזות תפילה, וניסו לנכס לעצמם את הפסטיבל, ובעיקר העירו הערות לשאר התיירים, כדי להבהיר מעבר לכל ספק כי אף שהם מערביים כמונו, הם אינם תיירים. גם זה חלק מההוויה בחלק הזה של העולם.

בין התיירים הספורים שפגשנו היו כמה אירופים ואמריקאים, שחלקם, כך נראה, לקו בסנידרים הבורהיים הטיבטי, הכה אופנתי במערב. הם עטו בגדים מקומיים, גלגלו מחרוזות תפילה, וניסו לנכס לעצמם את הפסטיבל, ובעיקר העירו הערות לשאר התיירים, כדי להבהיר מעבר לכל ספק כי אף שהם מערביים כמונו, הם אינם תיירים. גם זה חלק מההוויה בחלק הזה של העולם.

דקות ארוכות טיהר את האדמה במים שקורשו על-ידיו בתפילה.

הטוב, הרע ואבק השריפה

זהו הפסטיבל החשוב ביותר לתושבי מוסטנג, והוא שריד לפולחן עתיק בן כ-600 שנים שכמעט נכחד, אך עושה בשנים האחרונות קאמבק. במהלך החגיגות נאבק האל בשרים ובכוחות הרשע ומביס אותם. תוך כדי כך הוא נולד מחדש בכוח ריקודיו, ומביא בסופו של דבר לניצחון הטוב על הרע. רקדנים בגליונות סגוניות ובהרבות שלופות ביצעו ריקודי קרב כשהם עוטים מסכות של כלבים, של איילים ושל שרים עם ניבים השופים ועם לשונות משורבכות.

שלהם וכמה תמימה ועמוקה אמנותם. פרחי כמורה קטנטנים, שבהם ילדים בני 3 ו-4, ישבו בגליונות בורדו ובראשים מגולחים בקרמת הבמה, מקשיבים בסבלנות למלמולי התפילה ומגלים עניין מיוחד בקוקה-קולה ובשקיות הממתקים שקיבלו לרגל החג. כמעט לכל משפחה טיבטית יש ילד אחד המתחנך במנזר; כך לפחות הוא יזכה לבגר חם, לחינוך בסיסי ולאוכל.

בגליונות מהודרות מוכרי ברוקד ומשי וכוכביעים שבראשם נוצות טווס, ביצעו נזירים ריקודי מנדלה טקסיים. הרקדן הראשי, ברמות האל Dorje Shunu, הזה מהמים שנמוגו לתוך הגביע שבידו, על גבול טיבט.

הממלכה הקסומה

מוסטנג, ממלכה זעירה בנפאל על גבול טיבט, היא אחד המקומות הבודדים בעולם שבהם המסורת הטיבטית נותרה עצמאית ובלתי מופרעת. עכשיו היא מתחילה גם להיפתח לאט-לאט למטיילים - גליה גוטמן

קול הלמות תופים נשמע, ועמו תקיעת קרנות, נשיפה בקונכיית ענק, מצלתיים ותפילות. היה משהו מהפנט במוזיקה המונוטונית. אל כיכר הארמון הקטנה והעתיקה צעדו נזירים בגליונות אדומות ובכובעי לבד גבוהים ומעוקלים. זה היה האות לתחילתו של פסטיבל הטיג, שנחגג אחת לשנה בין חומותיה של Lo Manthang, בירתה עתיקת היום של ממלכת מוסטנג העליונה, שבצפון מזרח נפאל, על גבול טיבט.

טקס הטיג. רקדנים בגליונות סגוניות ובחרבות שלופות ביצעו ריקודי קרב כשהם עוטים מסכות של כלבים, של איילים ושל שרים

עד שנות ה־90 הייתה מוסטנג סגורה בפני אנשים מן המערב. בניגוד ללהאסה, בירת טיבט, שהופכת ליותר ויותר סינית ומתוירת, כאן טיבט האמיתית, הבתולית

זכות קדימה לחמורים

ממלכת מוסטנג היא מן המקומות הבודדים בעולם שבהם המסורת הטיבטית נותרה עצמאית ובלתי מופרעת. בניגוד ללהאסה, בירת טיבט, שהופכת ליותר ויותר סינית ומתוירת, כאן טיבט האמיתית, הבתולית. גם הנזירים הטיבטים שונים מאלה שמכירים מרבית המטיילים מחצרו של הדלאי לאמה בדרמסלה שבהודו, שם הנזירים חובשים כובעים צהובים. כאן מסדרי הכומות האדומות הם המכתיבים את סדר היום הדתי והתרבותי.

עד תחילת שנות ה־90 הייתה מוסטנג סגורה ומסוגרת בפני אנשים מן המערב, חוץ מאשר מתי מעט שהגיעו אליה ומצאו תרבות עתיקה עם מנזרים ונזירים, בלי מטר אחד של כביש או של דרך עפר. במובנים מסוימים היא נשארה ממלכה טיבטית אבודה ואסורה, פראית וסחופת רוחות, סוג של שנגרילה – אותו מקום של מיתוסים ושל אגדות על ממלכה מבודדת המתקיימת אישם בהרי ההימלאיה. מאז אוקטובר 2008, הממלכה המיניאטורית הזאת לשעבר היא מחוז בנפאל. אז בוטל חוקית תוארו הרשמי של מלך מוסטנג – צאצא לשושלת עתיקה ומפוארת שמשלה במקום מאז המאה ה־16. תושבי החבל עדיין מתייחסים לשליטם כאל מלך, וגם הממשלה המרכזית הותירה באופן בלתי רשמי את תוארו על כנו. זה גם לא מוזיק לתיירות, שמתחילה להתפתח פה טיפין־טיפין.

העיר Lo Manthang, "העיר המוקפת חומה", יושבת בעמק רחב בגובה של כ־3,800 מטרים, בין שדות צאמפה (מיין של שעורה) וכוסמת, סוסים וחמורים. הכפר הימיינימי הזה הוא חלום של צלמים. המון פינות מפתיעות, מנזרים, בתי אבן עתיקים, משקופים צבעוניים, סמטאות, גלגלי תפילה אדירים, זקנות, ילדים, פרות.

בין עמודי העץ שבקומה השנייה נמתחו חבלי כביסה שעליהם היו תלויים לייבוש בגדים שכיבסו לעצמם אורחי המקום. כמו רוב האכסניות שעברנו, גם המקום הזה מנוהל על־ידי נשות המשפחה, שעובדות מבוקק עד ערב בסחיבת מים ועצים על גביהן ובגידול הילדים, ואינן מפסיקות להדליק ולכבות את הכירה, שם סירי הלחץ מתנשפים על הלהבה.

את הטרק במוסטנג התחלנו כמה ימים קודם בעיר המחוז ג'ומסום (Jomsom), שאליה הגענו בטיסה. כאן פגשנו כ־11 אנשי הצוות שילוו אותנו בטיול – ממנהל המסע והטבח ועוזריו ועד החמר הראשי, הוא בעל החמורים והסוסים שיסחבו על גביהם את האוהלים, את המטבח ואת הצי'מידנים שלנו.

צעדנו לאורך גדתו המזרחית של נהר Kali Gandaki האדיר, שערוצו רחב כמעט כמו אגם, והמערות שמעליו שימשו במשך דורות מקום מקלט לנזירים. לכל אורך הדרך פגשנו שיירות של חמורים, של פרות ושל סוסים. בכל פעם ששיירה כזאת

גל אבנים מקודש. כל החולף על־פניהם מוסיף עוד אבן, וכך עושה גם תלת־ממדית, במובנה התמים של המילה

מידע מעשי

- **עונה:** אוקטובר – מאי
- **הגעה:** כמה חברות, בהן טורקיש ורויאל ג'ורדניאן, מפעילות טיסות לקטמנדו, בירת נפאל. משם טסים בטיסה פנימית ל-Pokhara וממנה ל-Jomsom
- **התארגנות:** אפשר ללון באכסניות המעטות שבדרך או באוהלים שאותם נוטים בחצר האכסניות. מומלץ מאוד לשכור מדריכים מקומיים המכירים את הדרך, וסבלים או בהמות משא לסחיבת הציוד הכבד
- **ציוד מומלץ:** נעלי הליכה טובות, מקלות טיולים, כובע, מסנן קרינה, תרופות, נייר טואלט שאתם אוהבים, מגבונים לחים, וביגוד בשיטת הבצל – מחולצות מנדפות קלות ועד מעילי פלזו וגרביים עבים

עוברת בשביל, כדאי להיצמד לצלע ההר ולהתרחק מהתהום שבצד השני. נפאל היא כנראה המדינה היחידה שבה יש זכות קדימה לחמורים ולסוסים.

תהומות אין חקר ומיץ מקומות

נופים נהדרים יש גם בשווייץ, באוסטריה ובניו זילנד, אבל אף אחד מאלה אינו ההימלאיה, עם הסטופות (Stupa), מבנה מקודש המכיל על־פי האמונה שרידים או אפר של בודהה), הגומפות (Gompa, מקדש בודהיסטי), החמורים, רגלוני התפילה ועם גלי האבנים המקורשים, שכל החולף על־פניהם מוסיף עוד אבן. זוהי אמונה תלת־ממדית, נקיטת חפץ במובנה התמים והפשוט של המילה.

טיפסנו מתנשפים. צעירה מקומית תפסה טרמפ על זנבו של אחד מהסוסים, שמשך אותה כברת דרך במעלה ההר לקול צחוקם של החמורים ושל אנשי הצוות. זוהי הדרורית, שנושאת על גבה פעמיים בשבוע מכתבים בין כפרים ובין הרים.

את הלילה בילינו בכפר יפהפה בשם Kagbeni. עדרי עזים שעירות יוצרים פקקי תנועה לעת ערב בסמטאות האבן המרוצפות. הכפרים הטיבטיים בחבל הארץ הנידה הזה לא הפסיקו להלך עליי קסם. מנוקדים בעצי צפצפה, בתיים עשויים לבני בוץ לבנות, משקופי חלונותיהם צבעוניים, ועל גגותיהם השטוחים ערוכות בסדר מופתי ערימות חציר לבהמות ועצי הסקה. גובהן של ערימות העצים מעיד על מצבם הכלכלי של בעלי הבית, ובזמנים עברו (ואולי אף כיום) ככל שהערימות היו גבוהות יותר כך השירוף עם המשפחה נחשב יותר.

איזו עוצמה יש בהרי ההימלאיה הקשוחים וחסרי הרהמים. לעומתם כל שאר ההרים נראים כגבעות תמימות. טיפסנו בנוף חשוף מעל קניון אדיר. אם לנקוט לשון פיוטית, מתחתינו היו תהומות אין חקר. חצינו את מעבר ההרים Takiam La שגובהו 3,624 מטרים, ולאחריו את Dajong La שגובהו 3,650 מטרים. לפתע, אחרי שעות של הליכה, ראינו אותה על השביל, את הקומקומן המופלא. אחד מנערי המטבח רץ לקראתנו עם קומקום מלא מיץ מחומם, ומזג ממנו לכוסות פת. באותו רגע זה היה בעיניי המשקה הכי טוב ששתיתי אי פעם. בערב ירד גשם מעורב בפתיתי שלג, נשבה רוח מקפיאה, ואנחנו מיהרנו למטה, למחנה האוהלים, והצטנפנו בגופיות ובתחתונים תרמיים, במעיל פלזו ובגרביים הכי עבים.

התחלנו את הבוקר בעלייה תלולה להחריד. ברגע שעברנו את מעבר ההרים Mui La שגובהו 4,170 מטרים, נפתח לפתע חלון בין שני סלעי ענק והתגלה עולם פלאות גיאולוגי, תוהו ובוהו אקלקטי וצבעוני להפליא של סלעים ושל שכבות אופקיות ואנכיות בתצורות שונות ומתקופות שונות. זוהי המהומה הגיאולוגית המאפיינת את ההימלאיה. העוצמה היוצאת דופן של הטבע, ההתמודדות הקבוצתית בקשיי המסלול ובאוויר הגבהים הרליל, תנאי חייהם מכמירי הלב של תושבי המקום, והעובדה שהיינו קבוצה זעירה של שישה מטיילים ומדריך (ספי בן־יוסף) – הציתו בינינו שיחות נפש אינטימיות והגיגי פילוסופיה על מהות החיים.

לפתע חטפנו צמרמורת. המחזה שלפנינו הפך את ההתפלספות לממשית עד כאב. ממש בצלע ההר היה תקוע מטוס. הוא התרסק בגלל הרוחות העזות, שעתיים אחרי שנחתנו כאן 11 ימים קודם. למחרת השכמנו עם שחר כדי לתפוס את המטוס בחזרה לעיר פוקרה שבנפאל. לפני שהרוח נכנסת לסחרור. כולם עצרו את נשימתם כשהמטוס המריא בין ההרים. כשנחתנו בפוקרה, היינו כבר בעולם אחר. ●